

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Úprava předběžného opatření v o. s. ř.: kdy je nutno informovat ostatní účastníky odlišné od navrhovatele?

Občanský soudní řád (z. č. [99/1963](#) Sb.) obsahuje úpravu předběžných opatření v ust. § 74 – 78g, resp. § 102. Postup soudu při rozhodování o nařízení předběžných opatření je zde poměrně jasně stanoven. Zajímavou otázkou však může být, kdy se mají ostatní účastníci odlišní od navrhovatele dozvědět o tom, že navrhovatel podal návrh na vydání předběžného opatření. Této problematice se do jisté míry věnoval i nálezn ÚS ze dne 1. září 2016, sp. zn. II. ÚS 1847/16, na který bych chtěl tímto článkem upozornit.

Řízení o předběžných opatřeních je obecně velmi specifickým řízením se spoustou odlišností oproti obecné úpravě. Jako na jednu ze zásadních odlišností je možno poukázat na právo ostatních účastníků odlišných od navrhovatele (dále jen „žalovaných“) vyjádřit se k návrhu navrhovatele (dále jen „žalobcem“).

Jelikož soud rozhoduje o nařízení předběžného opatření bez slyšení účastníků (viz § 75c odst. 3 o. s. ř.), což ve svém důsledku znamená, že nejenže nenařídí jednání, k němuž by účastníky předvolával, ale ani žalovaným nedoručí návrh s tím, aby se k němu mohli vyjádřit, mohou se žalovaní dozvědět o předběžném opatření nejdříve v okamžiku, kdy soud návrhu alespoň částečně vyhoví.[1] V této souvislosti se sluší uvést, že Občanský soudní řád zcela jasně v § 76g věty první stanoví, že: *„Byl-li návrh na nařízení předběžného opatření zamítnut nebo odmítnut nebo bylo-li řízení o návrhu zastaveno, doručuje se usnesení **jen navrhovateli**.“* Jinými slovy, pokud nebylo na základě návrhu předběžné opatření nařízeno ve smyslu § 75c odst. 1 o. s. ř. (dále jen „zamítavé usnesení“), doručí se usnesení toliko žalobci. Je tomu tak proto, aby žalovaní nemohli svými kroky zmařit účel předběžného opatření.[2] Účinnost předběžného opatření totiž spočívá i v určitém momentu překvapení, aby se žalovaní na něj nemohli dopředu připravit. Jak již dříve dovodil Ústavní soud, je tato úprava zcela v souladu se zásadou rovnosti účastníků řízení a pouze ve skutečnosti, že zamítavé usnesení nebylo doručeno i žalovaným, nelze spatřovat porušení této zásady.[3]

Proti zamítavému usnesení soudu prvního stupně je žalobce oprávněn podat si ve lhůtě 15 dnů od doručení písemného vyhotovení usnesení řádný opravný prostředek – odvolání. V případě, že tak učiní, přichází v úvahu na straně soudu využití postupu uvedeného v § 210 odst. 1 věta druhá o. s. ř., tj. soud prvního stupně doručí odvolání proti usnesení i žalovaným, *je-li to s ohledem na okolnosti případu či povahu věci vhodné a účelné*. Otázkou je, zda je v případě řízení o nařízení předběžného opatření vhodné a účelné, aby žalovaní byli seznámeni s odvoláním žalobce. Ústavní soud v této věci zaujal stanovisko, **že takovýto postup ani vhodný, ani účelný není**, neboť by se tím v řadě případů fakticky znemožnilo reálné dosažení ochrany práv žalobce, což je smyslem předběžných opatření. Soud prvního stupně tak v tomto případě odvolání žalovaným nedoručuje.[4] Ke stejnému závěru dospěla i právní doktrína, podle které má soud prvního stupně v těchto věcech *„co nejrychleji spis předložit odvolacímu soudu a nezdržovat řízení.“*[5]

Další otázkou je, zda může odvolací soud v odvolacím řízení nařídit ve věci jednání. Z jazykového výkladu ust. § 214 odst. 2 písm. c) o. s. ř. by bylo možno dovodit, že tuto možnost má - *„není třeba nařizovat“*. Nicméně Ústavní soud k tomuto uvedl, že i nařízením jednání odvolacím soudem by v

řadě případů bylo fakticky znemožněno reálné dosažení ochrany práv žalobce; takový postup odvolacího soudu je tak z povahy předběžného opatření vyloučen.[6]

Na základě shora uvedeného postupu je zřejmé, že odvolací soud může de facto rozhodnout o odvolání žalobce, aniž by znal stanovisko žalovaných.

Výše uvedené nemá ani tak relevanci v případě, kdy odvolací soud potvrdí zamítavé usnesení soudu prvního stupně. V takovém případě byl totiž žalobce se svým návrhem neúspěšný a ve vztahu k žalovaným nejsou rozhodnutím odvolacího soudu založena žádná práva ani povinnosti. Nicméně však na důležitosti toto rozhodnutí nabývá v případě, kdy se odvolací soud rozhodne změnit zamítavé usnesení a návrhu na vydání předběžného opatření alespoň zčásti vyhovět.

Právě takovým případem se zabýval Ústavní soud v jednom ze svých nejnovějších rozhodnutí, kdy ve svém nálezu ze dne 1. září 2016, sp. zn. II. ÚS 1847/16 zdůraznil, že v takovém případě je nutno apelovat na **zásadu rovnosti zbraní dle čl. 37 odst. 3 Listiny** a právo žalovaných vyjádřit se ke všem skutečnostem uváděných žalobcem dle **čl. 38 odst. 2 Listiny**. Zdůrazňuje, že pokud žalovaní neměli v průběhu řízení vůbec žádnou možnost oponovat podanému návrhu, bylo porušeno jejich základní právo na spravedlivý proces dle čl. 38 odst. 2 Listiny, v důsledku čehož došlo k narušení rovnosti účastníků řízení a porušení čl. 37 odst. 3 Listiny. **Je totiž povinností odvolacího soudu vyžádat si před nařízením předběžného opatření vyjádření žalovaných.**[7]

Jestliže tedy odvolací soud vyzve žalované k tomu, aby se vyjádřili k návrhu žalobce, mohou si být žalovaní téměř jisti, že odvolací soud hodlá alespoň v části změnit zamítavé usnesení soudu prvního stupně a nařídit předběžné opatření.[8]

Výsledkem nejnovějšího rozhodnutí Ústavního soudu je nicméně zvláštní dvojkolejnost přístupů, kdy odvolací soud, který chce změnit rozhodnutí soudu prvního stupně a nařídit předběžné opatření, pro nařízení takového předběžného opatření vyjádření žalovaných potřebuje; naproti tomu soud prvního stupně, který chce nařídit předběžné opatření, žádné vyjádření žalovaných ze zákona nepotřebuje a o návrhu rozhodne „od stolu“.[9] V případě postupu odvolacího soudu toto Ústavní soud odůvodňuje zásadou rovnosti, právem vyjádřit se ke všem skutečnostem uváděných druhou stranou a rovněž i zákazem překvapivosti soudního rozhodnutí. V případě postupu soudu prvního stupně se však, jak se zdá, nic z tohoto neuplatní.

Osobně se domnívám, že z pohledu žalobce se nic nemění na tom, zda bylo předběžné opatření nařízeno soudem prvního stupně či soudem odvolacím. Klíčovým zůstává, že toto předběžné opatření nařízeno bylo. Naopak, z pozice žalovaných je zásadní, aby předběžné opatření nařízeno nebylo, a tudíž aby oni měli možnost vyjádřit se k návrhu žalobce, ať již v řízení před soudem prvního stupně, tak i v před soudem odvolacím. Ačkoliv Ústavní soud detailně rozebírá právo žalovaných mít možnost vyjádřit se k tvrzením žalobce, bohužel nikde již neřeší, proč je tento postup odůvodněný v odvolacím řízení, resp. proč tento postup není odůvodněn v řízení před soudem prvního stupně. Zda je to z důvodu, že ve věci již bylo vydáno nepravomocné rozhodnutí soudu prvního stupně, nebo zda je to z nějakého jiného důvodu, zůstává otázkou. Dle mého soudu by měly být v tomto směru nastavena stejná pravidla, a to jak pro řízení před soudem prvního stupně, tak i pro řízení před soudem druhého stupně, neboť zde nevidím důvody, které by měly tuto odlišnost zakládat.

Závěr

S ohledem na shora uvedené je nicméně možno konstatovat, že žalovaní v řízení o nařízení předběžného opatření se musí dozvědět o tom, že je toto řízení vedeno nejpozději v odvolacím řízení před nařízením předběžného opatření. Pokud by tomu tak nebylo, došlo by tím k porušení jejich

práva na spravedlivý proces.

Mgr. Karel Volný,
advokátní koncipient

email: karel-volny@centrum.cz

[1] Viz.: Nález ÚS ze dne 19.1.2010 sp. zn. Pl. ÚS 16/09, bod 24.

[2] K tomu blíže Nález ÚS ze dne 3.12.2007, sp. zn. IV. ÚS 2959/07.

[3] Nález ÚS ze dne 19.1.2010 sp. zn. Pl. ÚS 16/09, bod 26.

[4] Nález ÚS ze dne 19.1.2010 sp. zn. Pl. ÚS 16/09, bod 31.

[5] Komentář k § 210 o .s. ř., Jirsa, ASPI, online.

[6] Nález ÚS ze dne 19.1.2010 sp. zn. Pl. ÚS 16/09, bod 31.

[7] Nález Ústavního soudu ze dne 1. září 2016, sp. zn. II. ÚS 1847/16, bod. 21 - 24.

[8] Pokud by rozhodnutí soudu prvního stupně nechtěl změnit v tom smyslu, že by nařídil předběžné opatření, nepotřeboval by ve světle Nálezu ÚS ze dne 19.1.2010 sp. zn. Pl. ÚS 16/09 vyjádření žalovaných.

[9] Komentář k § 75c o.s.ř., Jirsa, ASPI, online.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)